

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Demeter Gellért ügyvéd által képviselt felperesnek, a dr. Kosik Kristóf ügyvéd által képviselt alperes ellen, kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2011. szeptember 6. napján meghozott, 19.P.26.530/2010/8. számú ítélete ellen, a felperes részéről 9., míg az alperes részéről 10. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a pontosítással hagyja helyben, hogy a késedelmi kamat mértéke 1995. október 1-től 2001. december 31-ig évi 20 %, 2002. január 1-től 2004. december 31-ig évi 11 %, 2005. január 1-től a kifizetésig pedig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal egyezik meg.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 100.000 (százezer) forint másodfokú részperkölséget.

A le nem rótt fellebbezési eljárási illetékből a felperes 327.300 (háromszázhuszonhétezer-háromszáz) forintot, az alperes pedig 49.000 (negyvenkilencezer) forintot köteles felhívásra az államnak megtéríteni.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes a felperesi kissozövetkezet tagja, és 1993. december 15-től annak felügyelő bizottságában is különböző feladatokat látott el. A felperes képviseletére, vagy a felperes vagyontárgyainak elidegenítésére jogosító felhatalmazással azonban az alperes nem rendelkezett. Ennek ellenére az alperes 1995. évben értékesítette a felperes tulajdonában álló ... típusú kisteher-gépkocsit, valamint ... típusú személygépkocsit. A gépjárműveket a rendőrség 1995. október 31-én, illetve 1995. december 11-én lefoglalta, majd azokat 1996. május 9-én a felperesnek kiadta. Az alperes 1995. szeptemberében a felperes üzleti partnereinél a felperes nevében három számla ellenében átvett 639.750 Ft-ot, amelyet azonban a felperes pénztárába nem fizetett be. A felperes 1995. szeptember 22-én felmentette az

alperest a munkavégzés alól, és felszólította a birtokában álló szövetkezeti vagyontárgyakkal való elszámolásra. Az alperes ezt követően 1995. október 1-jén éjszaka erőszakkal behatolt a szövetkezet irodájába, és onnan különböző ingóságokat és iratokat szállított el. A tőle lefoglalt szövetkezeti iratokat és bélyegzőket a rendőrség 1996. március 14-én a felperesnek kiadta. A bíróság a 2002. május 7-én jogerőre emelt ítéletével az alperes bűnösségét a felperes sérelmére elkövetett egy rendbeli lopás, folytatólagosan, különösen nagy értékre elkövetett sikkasztás és közokirat-hamisítás büntetében, valamint egy rendbeli folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében állapította meg. A felperes polgári jogi igényét pedig a törvény egyéb útjára utasította.

A felperes 2003. június 6-án fordult igényével a bírósághoz. Végleges keresete szerint 6.276.250 Ft kára és késedelmi kamata megtérítését kérte az alperestől. Kárigényéből 181.500 Ft-ot az alperes által eltulajdonított eszközök értéke, 1.615.000 Ft-ot a **kisteher-gépkocsi** használatának elmaradásából és értékcsökkenéséből, míg 290.000 Ft-ot a **személygépkocsi** használatának elmaradásából eredő kára, 639.750 Ft-ot a pénztárába be nem fizetett készpénz összege, 50.000 Ft-ot pedig a betörés miatt szükséges javítások költsége tett ki. Igényt tartott továbbá az eltulajdonított iratok hiányából, és az alperes elleni perindításokból (illetékből, ügyvédi költségből, a perre való felkészülésből, fénymásolásból, utazási költségből és jogi eljárásokkal kapcsolatos többletmunkából) adódó 2.000.000 Ft kiadása, valamint a nevében az alperes által a 'M' Kft. számára kiállított számlák 1.500.000 Ft ellenértékének a megtérítésére.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Állította, hogy a felperes követelése elévült. Arra is hivatkozott, hogy a büntetőbíróság a bűncselekmények minősítése során tévedett, ennek következtében a büntethetősége sem nyolc, hanem öt év alatt elévül és ehhez igazodik a polgári jogi követelés elévülése is. A büntetőügyben benyújtandó felülvizsgálati kérelmére tekintettel kérte a per tárgyalásának a felfüggesztését. A felperes igényérvényesítési jogosultságát is vitatta, azon az alapon, hogy a szövetkezet tisztségviselőjével szemben kárigény közgyűlési határozat hiányában nem érvényesíthető.

Az elsőfokú bíróság a keresetben érvényesített követelés elévülése miatt a keresetet elutasította. A Fővárosi Ítéltábla ezt a határozatát hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására, újabb határozat hozatalára utasította. Végzésében megállapította, hogy a büntető anyagi jogi szabályok szerint a büntethetőség elévülését félbeszakítja a büntetőügyben eljáró hatóságoknak az elkövető ellen foganatosított büntetőeljárási cselekménye. Az alperessel szemben foganatosított legutolsó büntetőeljárási cselekmény a fellebbezési tárgyalásra való idézése volt, amelytől számítva a fizetési meghagyás iránti kérelem benyújtásáig az elévülési idő még nem telt el. Ezért előírta az elsőfokú bíróság számára a kártérítési felelősség fennállásának és a kár összegének érdemi vizsgálatát.

Az elsőfokú bíróság újabb ítéletével az alperest 821.250 Ft és ennek 1995. október 1-jétől számított „törvényes késedelmi kamata” megfizetésére kötelezte, ezt

meghaladóan pedig a keresetet elutasította. Az ítélet tábla hatályon kívül helyező végzésének indokaira utalva megállapította, hogy bűncselekménnyel okozott kár esetén a követelés mindaddig nem évül el, amíg a bűncselekmény büntetethetősége el nem évül. Az alperessel szemben foganatosított utolsó érdemi büntetőeljárás cselekmény időpontjához képest pedig a felperes kárigényét akkor is időben érvényesítette, ha a büntetethetősége öt év alatt évül el. Erre figyelemmel az alperes elévülési kifogását alaptalannak találta és a per tárgyalásának a büntető felülvizsgálati eljárás miatt történő felfüggesztésére sem látott lehetőséget. Megállapította, hogy a felperes által kiállított három számla ellenértékét az alperes összesen 639.750 Ft összegben, készpénzben felvette, de azt a felperes számlájára nem fizette be. Ezért a felperes erre irányuló igényét alaposnak találta. A 'M'-számlák kiállításának alapjául szolgáló alperesi magatartásokat azonban a büntetőeljárás során nem vizsgálták, a felperes pedig nem bizonyította, hogy a számlák ellenértékét az alperes felvette, ezért az erre irányuló kereset teljesítésére nem látott lehetőséget. A betörés során eltulajdonított ingóságok értékét az alperes nem vitatta, ezért azt 181.500 Ft értékben ugyancsak megítélte. Bizonyítatlannak találta viszont a felperesnek a betörés következményeinek elhárításával (ajtórács javítás, zárcsere) kapcsolatos költségigényét. Álláspontja szerint a gépjárművek szállításával, a bennük keletkezett értékcsökkenéssel, illetve a hasznosításuk elmaradásával összefüggő károk szintén nem kerültek igazolásra. A felperes az iratok elvitele miatt bekövetkezett többletköltségeit sem támasztotta alá, az általánny kártérítésnek pedig nem álltak fenn a feltételei.

Az elsőfokú ítélettel szemben mindkét fél fellebbezéssel élt. A felperes fellebbezése elsődlegesen az ítélet részbeni megváltoztatására és az alperes keresete szerinti marasztalására, másodlagosan a hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság újabb határozat hozatalára való utasítására irányult. Fellebbezésében állította, hogy a 'M' számlák a büntetőeljárás tárgyát képezték. Álláspontja szerint önmagában a számlák tartalma bizonyítja, hogy azok kifizetésre kerültek. A pénztárba viszont ezek az összegek nem folytak be. A könyvelési anyagok eltulajdonítása a további bizonyítást ebben a körben kizárta. Állította továbbá, hogy a betöréssel okozott kárt alátámasztó okiratai az időmúlás folytán nem állnak már a rendelkezésére. Az elkövetés igazolt módjára figyelemmel azonban álláspontja szerint kárának bekövetkezése megállapítható. Hangsúlyozta, köztudomású tény, hogy amennyiben a gépjárműveket nem tudják használni, illetve hasznosítani, abból kár keletkezik, valamint az is, hogy hét hónap állás alatt a járművek értéke csökken. Utalt arra, hogy a használati díj becslése alapjául az Autópiac Magazin szolgált. Kifejtette, hogy a mindennapi működéséhez szükséges iratok eltulajdonításából kára keletkezett. Ennek összegét tételesen éppen azért nem tudta megjelölni, mert az alperes az iratokat nem adta vissza. Hivatkozott azonban arra, hogy a '90-es évek első feléig az informatikai szektorban az ország első tíz legerősebb vállalkozása közé tartozott.

Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására való kötelezését kérte. Fellebbezését arra alapította,

hogy a felperes közgyűlése nem hozott határozatot a vele szembeni perindításról. Ennek hiányában pedig a felperesnek nem volt keresetösségi joga.

A felek fellebbezési ellenkérelmeikben az ellenérdekű fél fellebbezésének indokait vitatták és az azokkal érintett körben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték. A felperes hangsúlyozta, hogy a kártérítési per megindításához közgyűlési határozatra azért nem volt szükség, mert a fizetési meghagyás kézbesítésének az időpontjában az alperes a lemondása folytán már nem viselt szövetkezeti tisztséget. Közgyűlése ennek ellenére - több alkalommal - határozott a perindításról. Az alperes pedig azt emelte ki, hogy a perindításról határozatot hozó közgyűlésre a tagok szabályszerű idézése nem történt meg.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a fellebbezések nem megalapozottak.

Az ítéltábla mellőzi az ítélet indokolásából az arra való utalást, hogy a felperesnek a különböző vagyontárgyai eltulajdonításából keletkezett 181.500 Ft kára megtérült. Egyebekben az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és az ítéltábla a jogi okfejtésével is teljes egészében egyetértett. Ezért a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján csupán utal az elsőfokú ítélet helyes indokaira. A fellebbezésekben foglaltakra figyelemmel pedig kiemelni a következőket:

A perben nem vitatott tényállás szerint a felperes a Ptk. 38. § és 51. §-ában meghatározott, és az 1992. évi I. törvény (a továbbiakban: Sztv.) hatálya alá tartozó szövetkezet, míg az alperes annak tisztségviselője volt. A büntetőjogi felelőssége alapjául szolgáló, egyben a felperes jelen kártérítési igényét megalapozó magatartásokat az alperes a vezető tisztségviselői megbízatásának fennállása alatt tanúsította.

A felperes alapszabálya az Sztv. 20. § (1) bekezdés k./ pontjával összhangban előírta, hogy a szövetkezet közgyűlésének a hatáskörébe tartozik a tisztségviselő elleni kártérítési per indításának elhatározása. Az Sztv. 41. § (1) bekezdés c./ pontja pedig úgy rendelkezett, hogy a tisztségviselő megbízatása a lemondásával megszűnik.

A perben tényként az volt megállapítható, hogy az alperes legkorábban 2003. június 6-án tett olyan, a felperesnek címzett nyilatkozatot, amelyet - a tartalma szerint - a tisztségéről való lemondásként lehetett értékelni. Ugyanezen a napon kezdeményezett a felperes vele szemben bírósági eljárást. A rendelkezésre álló adatok alapján nem volt egyértelműen megállapítható, hogy az alperes jognyilatkozata hatályosult-e a bírósági igényérvényesítés időpontját megelőzően. Ennek hiányában pedig nem lehetett kétséget kizáró módon megállapítani, hogy a megbízatása ekkor még fennállt, vagy már megszűnt. Ilyen körülmények között a felperes kártérítés igényét csak a közgyűlése felhatalmazása alapján érvényesíthette az alperessel szemben. A felperes azonban a határozatok becsatolásával igazolta, hogy a legfőbb önkormányzati szerve az alperessel szembeni kártérítési per indításáról - több alkalommal - határozatot hozott.

Az alperes - általa nem részletezett okból - a közgyűlés szabályszerű összehívását, és ezen keresztül a közgyűlés által hozott határozat jogszerűségét vitatta. Kifogásai viszont csak a jogsértő határozatnak az Sztv. 13. § (2) bekezdése által szabott jogvesztő határidőben kezdeményezett bírósági felülvizsgálata keretében lettek volna elbírálhatók. A perindítással kapcsolatos közgyűlési határozat jogszerűsége pedig ebben a perben érdemben nem volt vizsgálható.

A Pp. 4. § (2) bekezdése kimondja, hogy ha jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől polgári perben kell határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt. Ebből következően a polgári perben már nem voltak vitathatók azoknak a bűncselekményeknek a törvényi tényállási elemei, amelyek elkövetését a büntető bíróság az alperes terhére megállapította. Egyebekben a bizonyítékok értékelése során a büntető ítélet nem jelentett a kártérítési perben eljáró bíróság számára kötöttséget. Az imént említett kivételtől eltekintve a büntető bíróság által megállapított tényállástól is eltérhetett, feltéve, hogy a beszerzett bizonyítékok az eltérést indokolták. A bizonyítás kötelezettsége és a bizonyítási teher egyebekben a szerződésen kívül okozott károk megtérítése iránt indított perekre általában irányadó szabályok szerint alakult.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése kimondja, hogy aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogyan az az adott helyzetben általában elvárható. A Pp. 164. § (1) bekezdése pedig annak a félnek a kötelezettségévé teszi a per eldöntéséhez szükséges tények bizonyítását, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóban fogadja el. Az idézett jogszabályi rendelkezések szerint tehát kárigényének eredményessége érdekében a kára felmerültét és összegét, valamint a kára és az alperes magatartása közötti ok-okozati összefüggés fennálltát a felperesnek kellett bizonyítania.

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű mérlegelése alapján, helytállóan határozta meg az alperes által a felperesnek okozott kár mértékét. A rendelkezésre álló adatok szerint az alperestől lefoglalt szövetkezeti iratokat a nyomozóhatóság 1996-ban a felperesnek kiadta. Erre figyelemmel a bizonyítás alperes magatartásával összefüggő nehézségére a felperes alappal nem hivatkozhatott. Az ítélet tábla kiemeli, hogy a felperes már a 1995. október 4-én tett feljelentésében, az ezt követő feljelentés-kiegészítéseiben, majd a 2000. október 10-én a bírósághoz intézett beadványában bejelentette az alperessel szemben a büntetőeljárás során érvényesíteni kívánt kára pontos összegét. Kárának bizonyítása a felperesnek állt az érdekében, a bizonyítási eszközök az ő rendelkezésére álltak. Igénye érvényesítésének az ideje alatt neki kellett volna ezek megőrzéséről gondoskodnia. Az időmúlás nem eredményezhette a bizonyítás szabályainak az ellenérdekű fél hátrányára való módosulását, felperesnek a bizonyítás alóli mentesülését.

A gépjárművek lefoglalására a nyomozóhatóság döntése alapján került sor. A lefoglalásuk tartamából, és a tárolásuk körülményeiből keletkezett károk nem álltak az alperes károkozó magatartásával közvetlen oki összefüggésben, ezért azok nem is voltak reá átháríthatók. A 'M'-számlákkal kapcsolatos elkövetési magatartások pedig nem képezték az alperessel szembeni büntetőeljárás tárgyát, ezekre nézve a büntető szervek semmilyen bizonyítást nem folytattak. Önmagában a számlák tartalma alapján a felperes károkozására nem lehetett következtetni, a felperes pedig további bizonyítékot a polgári perben nem szolgáltatott. Mindezekre figyelemmel tehát a felperes kárának, és az ok-okozati összefüggésnek a bizonyítása hiányában az elsőfokú bíróság által megállapítottnál nagyobb összegű kártérítésre nem tarthatott igényt.

A Ptk. 360. § (1) bekezdése szerint a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes. A (2) bekezdés értelmében a kárért felelős személy helyzetére a szerződés teljesítésében késedelmes kötelezettre irányadó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

Az elsőfokú bíróság a törvényes mértékű késedelmi kamat megfizetésére kötelezte az alperest. Ítéletének indokolásában utalt csak a Ptk. 301. § (1) bekezdésére. A kamat mértékének a kártérítés esedékessé válása óta - a 2000. évi LXXXVIII. törvény, a 2001. évi LXXXVII. törvény, illetve 2002. évi XXXVI. törvény rendelkezései értelmében - bekövetkezett változásai indokolták az elsőfokú ítélet kamattal kapcsolatos rendelkezésének a pontosítását. Az ítélet tábla ezért az elsőfokú ítéletet az irányadó kamat-mértéknek az ítélet rendelkező részében való feltüntetésével a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felek fellebbezéseit nem vezettek eredményre. Ezért a fellebbezése folytán nagyobb részben elvesztés felperes a Pp. 239. §-a folytán alkalmazandó Pp. 81. § (1) bekezdése alapján köteles az alperesnek ügyvédi munkadíjból álló másodfokú részperköltséget fizetni. Az ítélet tábla a per tárgyára tekintettel feljegyzett fellebbezési eljárási illeték viselése felől az Itv. 59. § (1) bekezdése, és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint határozott.

, 2012. május 4.

. Molnár Ambrus s. k.
a tanács elnöke

Dr. Csóka István s. k.
s. k.
előadó bíró

Dr. Lente Sándor
bíró

